

SLOVENE

Političen list za slovenski narod.

Štev. 220.

V Ljubljani, v četrtek, 24. septembra 1903.

Letnik XXXI.

Državni zbor.

Dunaj, 23. sept.

Ob resni uri.

Danes se je sešel avstrijski parlament, danes zboruje tudi vladna večina ogrske zbornice, da označi, pojasni svoje stališče, ki ga hoče jutri zastopati v zbornici. Navadno se ob tem času shajata oba parlamenta, toda danes so izvanredne razmere tu in tam.

Kakor obče znano, je avstrijska vlada začetkom leta še upala, da avstrijski parlament v primernem času reši letošnji proračun in avstro-ogrsko pogodbo. Vlada je bila pripravljena podaljšati zasedanje državnega zbora tudi čez poletje, ako bi bilo mogoče rešiti označeni dve važni nalogi. Toda vlada je naredila račun brez čeških poslancev, ki so sicer z mirno, a dosledno obstrukcijo prekrizali dr. pl. Körberju lepi račun. Državni proračun leži v odseku, ki niti prišel ni svojega dela, negotbeni in carinski odsek sta do 25. junija sicer preračevala pogodbo in carinske tarife, toda vlada je uvidela, da zbornica tudi čez poletje ne spravi nagodbe pod streho.

Češko vseučilišče na Moravskem! To je bil pogoj čeških poslancev, kateremu dr. pl. Körber z ozirom na ugovore nemških poslancev ni mogel ali ni hotel ustreči.

Konec je bil, da je dr. pl. Körber dne 25. junija odločil državni zbor, drugi dan pa cesarju predložil demisijo ministrstva. Po naši sodbi dr. pl. Körber ni v prvi vrsti želel vladarjevega zaupanja z ozirom na avstrijsko krizo, marveč moralno oporo nasproti ogrski vladi in madjarskim pretiranim zahtevam.

Meseca svedčana je namreč avstrijski parlament po dolgih in živahnih razpravah v odseku in obeh zbornicah dovolil ne le prejšnje število vojaških novincev, marveč še povišal avstrijski kontingent od 59.211 na 71.562 novincev, torej za 12.351 mož. Ker pa je previdnost vedno dobra, je avstrijski parlament na predlog dr. Chiarija sprejel dostavek k § 2, da se avstrijski vojaški novinci le ledaj in v toliki meri pokličejo v službo, kedar in v istem razmerju tudi ogrski novinci stopijo v službo. Ta določba je jasna tudi nejuristu. To je, ako Ogrji dovolijo prejšnje ali večje število vojaških novincev, potem sme vojno ministrstvo ob istem času poklicati tudi avstrijske novince v službo.

Kakor pa znano, ogrski parlament še do danes ni dovolil za letos nobenega vojaškega novince, valed česar se tudi nabori na Ogrskem niso izvršili. Kaj sedaj? Avstrijska vlada s § 14. ni mogla razveljaviti zakona z dne 26. svedčana 1903. Vojna uprava pa je vzela v roke vojni zakon ter v § 8. našla določbo, da sme tretjeletnike obdržati v službi do konca leta. Prvič je mogoča taka interpretacija zakona le v sili, drugič pa bi bila hud udarec ne le za tretjeletnike in njihove družine, marveč za Avstrijo sploh tudi moralen poraz pred madjarskimi šovinisti.

Ko pa so avstrijski merodajni krogi razmišljali, kako bi si pomagali iz zadrege, naraščali so valovi madjarskega gibanja od dne do dne ter prodrlji tudi v vladni tabor.

Za Košutom in Barabasom so se po vrsti oglašali tudi Szentwanyi, Apponyi, Ivanka in Weckerle za narodne koncesije v armadi. Agitacija se je širila, obstrukcija je divjala ter omamljala tudi treznejše politike. Treba je bilo odločne

besede, in to je vladar govoril dne 16. t. m. v znanem povelju na armado. V tem povelju je najvišji poveljnik armade jasno in odločno izjavil, da mora državna armada ostati skupna in enotna. Dočim so v Avstriji malone vse stranke z veseljem pozdravile to vladarjevo izjavo, je na Ogrskem napravila nasproten vtis. Sicer so se razni krogi potrudili, da ublažijo na Ogrskem vtis armadnega povelja, toda kriza je ravno sedaj na vrhuncu.

Grof Khuen je bival od petka do včeraj na Dunaju. Izposloval je od vladarja pismo, v katerem je izražena najvišja naklonjenost ogrskemu prebivalstvu, osobito madjarskemu narodu. Cesar govori jasno in resno kot ustavni vladar, pa tudi milo in dobrotljivo, kakor skrben oče do svoje družine. Cesar se sklicuje na zakon iz l. 1867 ter izjavlja, da hoče glede skupne armade varovati svoje vladarske pravice ter jih zapustiti tudi svojim naslednikom, ker to zahtevajo koristi države, pa tudi dežele pod krono sv. Štefana.

Obenem cesar pooblašča grofa Khuena, da sestavi novo vlado. Sedaj ima besedo ogrski parlament, ki se snide jutri. Kakor trdijo poročila, utegne biti jutri v Pešti jako burna seja; govori pa se, da utegne grof Khuen v skrajnem slučaju razpustiti zbornico.

Današnja seja.

Iz obrazloženih razlogov je avstrijska vlada sklicala državni zbor, da premeni zakon z dne 26. svedčana t. l., to je, da dovoli za prejšnja leta določeno število vojaških novincev v ta namen, da morejo tretjeletniki koncem meseca na dopust.

Ko sta storila obljubo novoizvoljena poslanca dvorni svetnik Šuklje in Udržal, je

dr. pl. Körber

v daljšem govoru pojasnil resnost razmer. Najodločnejše je naglašal, da hoče avstrijska vlada varovati pravice totranske državne polovice, ki so glede armade zajamčene v § 11. člena 12. zakona iz leta 1867. Volja vladarjeva je, da ostane armada skupna in enotna kot najmočnejša vez med obema državnima polovicama. (Zivahna pohvala.) Naloga državnega zbora pa je, da hitro premeni zakon in namesto 71.562 novincev dovoli 59.211, ki bodo takoj poklicani v službo, da se odpuste tretjeletniki. (Mej govorom so ploskali večinoma le nemški poslanci.)

Nujni predlogi.

Pričetkom današnje seje je bilo vloženih mnogo nujnih predlogov vsled raznih uim. Tako so vložili predloge za državno podporo tudi poslanci: Pogadnik vsled povodnji v Beli peči, Radečah in Kranjski gori, za pogorelece Podtaborom in glede uravnave Save in hudournikov v radovljiškem okraju; poslanec Šuklje za pogorelece na Voda h; poslanec Zitnik za pogorelece v Dobroševcih pri Zireh; poslanec Pfeiffer za pogorelece v Predgradu; poslanec Žičkar za vinorejce, katerih vinogradi so trpeli vsled mraza.

Dr. pl. Derschatta je v imenu nemške leve vložil nujni predlog, naj se o vladni predlogi glede vojaških novincev nujno razpravlja. Temu predlogu pa so češki poslanci že pred sejo odločno ugovarjali, češ, da se o tej predlogi ne more takoj razpravljati, ker je poslanci še nimajo v rokah. Valed tega se je pričela razprava o nujnih predlogih češkega kluba, vsenemcev in soc. demokratov, ki vsi merijo na to, naj se tretjeletniki odpuste brez vsacega pogoja. Danes so govorili o teh predlogih dr. Pláček, Malik, Eldersch, Choc, dr. Šilény in Fresl. Jutri zbornica nadaljuje in konča razpravo.

Zbornica brez dvoma sklene, da se pokliče običajno, ne zvišano število vojaških

novincev v službo in da se odpuste tretjeletniki.

Tudi češki poslanci ne bodo z obstrukcijo preprečili tega sklepa, ker bi vlada sicer vso odgovornost zvrnila na češke poslance. Pač pa bodo v razpravi označili svoje opozicijsko stališče proti vladi.

Cesarjevo pismo grofu Khuenu.

Ogrski uradni list je objavil včeraj v posebni izdaji in na delu lista cesarsko ročno pismo do ministrskega predsednika grofa Khuena-Hedervarya, s katerim se istemu poverja sestava novega ministrstva. Cesarako ročno pismo zavzema vso prvo stran uradnega lista in je tiskano z debelimi črkami. Isto se glasi: Ljubi grof Khuen-Hedervary! Moje očetovsko srce je napolnjeno globoke žalosti ob pogledu na one obžalovanja vredne razmere, ki v moji ljubljani Ogrski že mesce obsojajo politično življenje v neplodnost in ki ovirajo že funkcijoniranje državnega stroja. — Ko so se v letu 1867 med deželami moje ogrske krone na eni in med kraljestvi in deželami zastopanimi v državnem zboru na drugi strani določila sredstva iz pragmatične sankcije izhajajoče in združene obrambe, je določil § 11. zakonskega člena 12. od l. 186. da je meni prepuščeno reševanje stvari, ki se nanašajo na jednotno vodstvo in notranjo organizacijo skupne vojske. In kakor sem jaz vsikdar strogo pazil, da se te, na podlagi zakona prevzete obveze pošteno in vestno spojinjujejo od vsake strani, istotako sem odločen braniti nedotaknjene, meni pripoznane pravice ter iste nepoškodovane izročiti mojim naslednikom.

Ko je ogrski državni zbor pripoznal to moje pravo, je hotel poskrbeti ne le za vevlastno stališče monarhije, ampak tudi za moč in varnost lastne domovine in lastnega naroda. Ravno zato pa ne bi mogel jaz pritrditi odredbam, ki bi v svojih zadnjih konsekvencah dovajale do oslavljenja obeh držav monarhije in ki bi od mojih slavnih prednikov podedovano dedščino izpostavile nevarnosti propadanja.

Jaz bi torej ne mogel dovoliti v spolnjenje onih zahtev, ki merijo na tako spremembo izkušenih institucij, ki ne le ne odgovarjajo interesom moje ljubljene Ogrske, ampak bi mogle v svojih zadnjih konsekvencah spraviti tudi v nevarnost celokupnost dežel moje svete krone. Z druge strani pa se ne odtezam takim odredbam, odgovarjajočim moji kraljevi oblastnosti, glede katerih so moje vlade v zadnjem času podale v državnem zboru izjave, in ki, skupno s točkami, označenimi od mene, ustvarjajo tisti okvir, v katerem so te odredbe dopustne.

Moj ogrski narod je od nagodbe sem napravil orjaške napredke. Zadoščenjem sem opazil ta razvoj kakor nov dokaz za modrost onega dela, ki je ustvarilo mejsebojno zaupanje krone in naroda. Tako bodi in tako ostani nadalje. Milost božje previdnosti je naše konstitucionelno življenje do sedaj obvarovala pred vsakim resnim pretresanjem.

Le treznost in premišljenost naroda, premišljeno uvaževanje vseh velikih interesov, ki prihajajo v poštev, more nas obvarovati tudi v bodočnosti pred vsako skušnjo. Meni je torej v kraljevo dolžnost, da opozorim narod, da se tudi sedaj trdno držim nagodbe. Moje prepričanje je, da oni duh, ki je ustvaril to delo, živi tudi danes v duši naroda s staro silo.

Jaz zaupam vaši uvidnosti, da zakoni temu zastopstvu moje in meni toliko drage Ogrske pojasnite moje očetovske namene, da isto najde sredno rešitev iz položaja, nevarnega za deželo in monarhijo. To pričakujem sem se odločil Vam poveriti sestavo nove vlade, o čemer Vas obveščam po priloženem ročnem pismu.

Dunaj, 22. septembra 1903.

Fran Josip I. r.

Karol grof Khuen-Hedervary I. r.

Narednine in inserate sprejema upravnštvo v Katol. Tiskarni Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vprejemajo.

Uredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike ob pol 6. uri popoldne.

Dogodki na Ogrskem.

V seji liberalnega kluba je včeraj rekel med drugim Khuen, da bo na vojašča vzgojevališča sprejeto večje število Madjarov, in da se pred vsem ustanove prosta mesta za mlade Madjare, ki se hočejo posvetiti vojaškemu poklicu. V vseh ogrskih zavodih za dobo učenci zadostno narodno vzgojo. On hoče biti za sedaj le posredovalec med krono in narodom. Tako bi Madjari vendar dosegli znatne koncesije.

Košut je prejel od več sto vojakov v podpisano pismo, v katerem izjavljajo, da armadno povelje žali madjarske vojake in da je vsa madjarska vojska brez izjeme na strani Košutovi in da bodo z njim pripravljeno preliti za Madjarsko svojo kri. (In takim vojakom smo mi izročeni v varstvo!)

V Szegedinu so zahtevali meščani, da morajo odslej ogrski vojaki prisegati tudi na ogrsko ustavo in da morajo tudi zunanja poslaništva države imeti pri svojih grbih in pečatih znamenja Ogrske.

Khuen je torej zopet ogrski ministrski predsednik in pravijo, da bo poskušal rešiti saj enotno armadno poveljevanje, sicer bo pa pripravljen mašiti Madjarom usta z obširnimi drugimi koncesijami.

Vsaka koncesija Madjarom bo globoko zarezala v avstrijske razmere in Slovani v Avstriji bodo zase opravičeno zahtevali iste pravice. Ta strah izražajo očitno današnji nemški listi, katerim bi bilo najljubše, da bi Khuen z silo zatrl madjarsko gibanje. Nekateri izražajo tudi mnenje, da je radi tega Khuen prevzel ministrstvo, da to stori. Vsekako je gotovo, da nihče drugi ni hotel prevzeti sestave novega ministrstva in da Khuen ena blamaža več ne bo škodovala. Khuen bo že težko zopet zjedini vladno liberalno stranko, kaj še le, da bi dosegel redno zasedanje ogrske državne zbornice in odpravo ex lex položaja. Madjarska opozicija je neizprosna in arzenal madjarske korupcije je neizčrpljiv.

Vladna stranka se je v včerajšnji večerni konferenci nekoliko pomirila. Konferenca je trajala samo 5 minut. Soglasno je bil sprejet predlog Andrassyjev, da stranka preko armadnega povelja z ozirom na izjave ministrskega predsednika in z ozirom na cesarjevo pismo, preide na dnevni red, ker smatra to za zadovoljivo. O politični vsebini Najvišjega lastnoročnega pisma si pridržuje stranka razpravo do časa, da čuje program nove vlade. V tem oziru bi bila za nekaj časa zopet dosežena sloga v liberalni vladni stranki.

Iz opozicije se poroča, da bo z vsilo delovala na padec Khuenov. Danes bode zopet spravljen poslanec Olaj v drž. zboru v razgovor znano zadevo o podkupovanju poslancev. Opozicija pravi, da obstoje še danes isti vzroki, radi katerih je Khuen padel, radi tega mu velja še nadalje neizprosna boj, ker mu kljub vladarjevemu zagotovitom v lastnoročnem pismu nič ne zaupa. »Magyar Ország« napoveduje boj z najskrajnejšimi sredstvi in pravi, da je cesarjevo lastnoročno pismo prav za prav le ponovljenje armadnega povelja.

Baje se že danes sestavi novo ministrstvo. Nekateri listi naznanjajo, da bo novo ministrstvo sestavljeno tako le: notranje zadeve Tisza, finance Lang, deželno-brambo Kolosvary, trgovino Hieronymi, Vlascics in Ploz sta odklonila.

Včeraj so se v Budimpešti jako hali demonstraciji. Vojaštvo je moralo biti pripravljeno. Opozicija je pozvala prebivalstvo, naj za sedaj miruje, ker najprej mora biti izvojevan boj v državnem zboru. Opozicija trdi da vlada sedaj iskreno želi pouličnih bojev, za to naj bo prebivalstvo mirno.

Vojaški glasovi o koncesijah za Ogrsko.

Vojaški krogi sodijo o včerajšnjem cesarjevem pismu na grofa Khuena, da je nova koncesija v vprašanju vojnega poduka dalekosežna in velikega pomena. Ako bo pri

večjem delu poduka na vojnih šolah madjarski jezik obligaten, potem se bodo gojenci teh zavodov, bodoči častniki, pomadjarjevali. Ta določba in javljena pomnožitev ogrskih vojaških stipendij, po katerih bo naraslo število ogrskih častnikov, pa ni nič drugega, nego korak do samostojne ogrske armade. Avstrija bo dala le sredstva, da se v teku kakih deset let vzgoji za ogrsko armado dovolj številno častništvo. Vsi modri politiki poudarjajo, da je ločitev Ogrske od Avstrije končno neizogibna; samo gledati je treba, da se Ogrska na to ne bo pripravljala na avstrijske stroške. S tega motrišča dobi napovedana koncesija veliko važnost in vojaški krogi pričakujejo, da bo z ogrske strani kmalu prišla zahteva, naj se ustanovi ogrska višja vojna realka in ogrska vojna akademija. Tako bi imeli Ogrji vse stopnje do vojaške izobrazbe s svojim učnim jezikom. S tem pa bi se približali svojemu cilju, ki se imenuje samostojna armada. Na Ogrskem obstajajo sedaj kadetske šole v Budimpešti, Požunu, Sibirju, Temešvaru, Karlovcu in Kamenici in vojne nižje realke v Kisku, Košicah in Eisenstadtu.

V avstrijskem državnem zboru so izvedeli za cesarjevo lastnoročno pismo iz posebnih izdaj dunajskih listov, ki so izšli okoli poldne. Izjava ministrskega predsednika in to pismo sti napravili vtis, da je cesar neizprosno glede skupnega armadnega jezika. Splošna sodba je bila, da tudi cesarjevo pismo ne bo pomirilo razburjenih duhov na Ogrskem.

Na Mladočehe je Koerberjev govor napravil jako neugoden vtisek, ker je krivdo za uporabo § 14 zavračal na češko obstrukcijo. Češki klub je imel včeraj popoludne takoj sejo, v kateri se je govorilo o obstrukciji proti vladi. Čehi hočejo, da se na vsak način sprejme Pladek o v predlog. Nemci nasprotujejo. Danes ima mladočeški klub zopet sejo, v kateri se odloči na podlagi izjav nemških strank o svojih nadaljnjih korakih napram vladnemu predlogu o vojaških novincev.

Vojna se je začela

— med avstrijskimi in ogrskimi trgovci namreč. Avstrijski trgovci pošiljajo nazaj na Ogrsko madjarske izdelke z opazko: »Ne sprejemamo madjarskih izdelkov«. Ker pa so tudi madjarski vrednostni papirji padli na dunajski borzi, vzel je madjarski tisk vso stvar v roke in priporoča bojkot avstrijskim izdelkom, v prvi vrsti pa češk. pivu, katero Madjari kaj radi pijejo.

Degradacija vsled nastopa proti dvoboju.

»Reichsposti« se poroča, da je bil zdravnik dr. Schuhmacher, ki je zagovarjal kot rezervni častnik pri sodišču degradiranega jurista Weberja, kateri slednji član »Austrije« ni hotel vsprejeti dvoboja — istotake degradiran v navadnega prostaka. Dr. Schuhmacher je starešina »Avstrije« v Inomostu in dunajske »Norike«. Degradirali so ga zato, ker je zagovarjal pravo stališče Weberja proti dvoboju. To je najnovejši škandal! Dr. Schuhmacher je prišel kot zagovornik k vojaški obravnavi in njegovo mnenje proti dvoboju je izrazil prostega mišljenja, katero mora vsak pameten človek odobravati; saj Schuhmacher razun tega sam ni bil zapleten v afero. Zopet slučaj Ledochovskega! Prepričanje, ki se v njem a postavo, pa se kaznuje z degradiranjem. Ali gospodje nimajo drugega dela, kakor da se mislijo norčevati s katoliškim prebivalstvom in igrati z njegovim katol. prepričanjem?! Tu je sedaj slučaj za gg. Welsersheimba in Pitreicha!

Vstaja na Balkanu.

Preki sod je v Drinopolju obsodil tri vstašena smrti in enajst na petnajstletje. Sestavila se je tudi komisija, v kateri so vojni inspektor Šukeri-paša, sultanov adjutant Sakir-paša in polkovnik Ahmed bej, da preišče grozovitosti, koje so prizadeli turški vojniki v vasi Iskariou. Druga komisija, obstoječa iz šestih članov, katerih eden je kristijan, je pa takoj odšla na lice mesta, da se o vsem popolno prepriča.

Grški poslanec v Londonu je izjavil, da se grška politika v makedonskih razmerah nikakor prav ne tolmači. Grška vlada želi, da zavladati mir na Balkanu. Grški so bolj sovražni Bolgarji, kakor pa bašibozukji. Bolgarji hočejo biti osvoboditelji Makedonije, streme pa po tem, da Makedonijo pobolgarijo. Grška pa hoče, da žive kristijani v miru, posebno ortodoksni Grki. Ker pa velevlasti niso hoteli nikakor posredovati, se je Grška pridružila Turčiji. Ta zveza ima pa samo ta namen, da želita obe državi le miru na Balkanu; grško prebivalstvo pa bo ostalo nevtrarno. Tako grški poslanik v Londonu.

Sultan je znova izdal strogo naročilo vojaškim oblastim in turškim uradnikom v Solunu, Drinopolju in Skoplju, naj strogo postopajo proti vstašem, varujejo pa mirno

prebivalstvo. Vsak uradnik, ki se zoprtavi temu naročilu, bo strogo kaznovan. Nadalje nalaga naročilo, naj uradniki gredo po svojih okrožjih, bolgarsko prebivalstvo opominjajo k korektnemu zadržanju in k udanosti, vznemirjeno prebivalstvo naj pomirijo in jim prigovore, da se zopet vrnejo na svoje domove.

Majorja Ibrahima Efendi, ki je obdolžen grozovitosti v grški vasi Hedie (okrožje Drinopolje), so vojniki pripeljali v Drinopolje, da se zagovarja pred posebno vojaško sodnijo. Posebna komisija je odšla na lice mesta, da se o vsem prepriča.

Ta poročila pa vsa prihajajo iz Carigrada, in da Turki več povedo, kakor je resnica, to je znano, in zato moramo ta poročila s previdnostjo na znanje vzeti.

Iz Carigrada se privatno poroča, da je vojni minister zaukazal četam v Monastiru, da takoj odidejo v Drinopolje in se koncentrirajo na bolgarski meji, da lahko vsak trenutek nastopijo ofenzivno.

Volitev predsednika v Zedinjenih Državah.

Za volitev predsednika, ki se bo vršila prihodnje leto, se že pripravljata obe veliki stranki republikancev in demokratov. Bryan bo zopet kandidat demokratov proti Rooseveltu.

Jezikovno vprašanje v severni Ameriki.

V zadnjih letih je število poljskih izseljencev v Zedinjenih državah tako naraslo, da štejejo že dva milijona Poljakov. Splošno so ostali zvesti katoliški cerkvi, vendar je nastala l. 1895 med njimi ločina »independentov«, h kateri je pristopilo 5000 Poljakov. Ti opravičujejo svoj odpad s tem, da nimajo Poljaki svojega škofa. Zato so poslali Poljaki duhovnika Kruško v Rim, da bi izprosil imenovanje poljskega škofa, ker upajo s tem izpodmakniti tla »independentov«. Kardinal Gibbons priporoča njih težnje in predsednik Roosevelt je izjavil, da ameriška vlada ne bo delala ovir.

Iz brzobjavk.

Belgrad. Listi konstatirajo, da je Avstriji prijazna struja naprednjakov pri volitvah popolnoma propadla. Izvoljen je samo eden naprednjakov in sicer Novaković, srbski poslanik v Petrogradu.

London. Laška kraljica vdova Margerita je v Kodanju. Londonski »Daily Telegraph« prinesel je sledečo vest: »Politika v Kopenhagenu je obeščenca, da je odpotovalo iz Italije več anarhistov, da bi umorili kraljico Margerito. Iz Italije je odpotovalo tudi nekaj policijskih agentov, ki so anarhistom za petami.

Madrid. Tu so aretirali italijanskega anarhista Picci-ja v trenutku, ko je prižgal bombo, katera naj bi bila raznesla v zrak zalogo smodnika.

Berolin. »Vorwärts« še vedno trdi, da si namerava nemški cesar sezidati na otoku Pichelswerder trdnjavo, v kateri bo vladal, kadar nastopi boj proti suocijalistom.

Belgrad. Razprava proti zarotnikom v Nišu se nadaljuje. Zatoženci se izgovarjajo, da so bili k temu koraku zapeljani od agitatorjev ki so slorabljali ime kralja Petra, trdeči, da ga je treba varovati pred terorizmom polkovnikov Popovića in Misića. Najnižja kazen je eno leto zapore. Glavni obtoženeec stotnik Novaković pa odločno nastopa proti morilcem kralja Aleksandra.

Pariz. Prihodnjega marca se poroči ruski carjevič s princezino Cecilijo, sestro velikega vojvode Mecklenburg-Sverinskega. Poroka bo v Cannes. Carja bo zastopal njegov stric veliki vojvoda Mihajl Nikolajevič.

Videm. Na shod polit. društva »Pro Trieste e Trento« pride tudi Rocciotti Garibaldi. Lah bi »Venezia Giulia« (neodrešeni kraji) so povabljeni, če ne morejo priti osebno, naj vsaj pismeno naznanijo, da se strinjajo s sklepi tega shoda.

Rim. Sv. oče je radi protina v desni nogi opustil sprehode po vatikanskih vrtovih, a sprejema nadalje avdienoe.

Linco. Na mesto umrlega poslanca dr. Kerna kandidira konservativna stranka v peti skupini v okrožju Steyer Mihaela Muhra.

Praga. Dne 28. t.m. se vrši kongres čeških protestantov.

Plzen. Tu so bile predvčerajšnjim zopet velike demonstracije povodom Freslovega shoda. Tudi poslanec Fresl je bil aretiran, a skoro zopet izpuščen.

Brno. Tu se je predvčerajšnjim vršil mladočeški shod, na katerem se je poslanec Stranšky postavil na stališče splošne, enake in direktne volivne pravice, od katere upeljuje je odvisno vresničenje češkega državnega prava.

Benetke. Katoliški list »Difesa«, ki je še vedno glasilo Pija X., pravi, da bo sv. oče sprejel ruskega carja v posebni avdienci s ceremonijelom, ki je običajen pri sprejemih katol. vladarjev. Predsednika Loubeta sv. oče ne bo sprejel.

Paris. Protopositar poslanec Berand namerava v zbornici predlagati, naj se prepoje poduk tudi šolskim bratom, ki poučuje sedaj 1300.000 otrok.

London. Kralj Edvard je dobil lastnoročno pismo Pija X., v katerem mu papež naznanja, da bo v kratkem dva angleška nadškofa imenoval kardinalom.

Dunaj. Poslanec Oto Wilhelm je predložil državnemu zboru peticije dveh občin, naj se upelje za vse sloje zavarovanje za starost in onemoglost.

Belgrad. Odločilni krogi so prepričani, da bode kljub nepridržanemu izidu volitev mogoče doseči sporazumljenje med obema radikalnima strankama in sestaviti radikalen kabinet.

Belgrad. Ministrski svet, kateremu je predsedoval kralj, je sklenil sklicati skupščino na dan 28. sept. Nato je dala vlada ostavko, ki je bila sprejeta. Kabinet vodi posle dokler se ne sestavi novi kabinet, potem, ko se snide skupščina.

Belgrad. Razsodba proti v Nišu aretiranim častnikom se proglasi jutri.

Belgrad. Poveljnik trdnjave v Belgradu polkovnik Marinković je odstavljen. Na njegovo mesto pride polkovnik Rasić.

Dunaj. Poslanec Sylvester je v včerajšnji seji drž. zbora interpeliral ministrskega predsednika o »veto pravici« Habsburžanov pri zadnji volitvi papeža.

Videm. Na kongresu so sklenili, naj italijanska vlada ob obnovljenju trgovinske pogodbe z Avstrijo doseže, da bodo mogli italijanski ribiči ribariti ob bregovih Dalmaacije in Istre, torej ob avstrijski obali. (Naši ribiči naj gredo pa v Ameriko!)

Rim. Zagotavlja se, da bo Satolli imenovan državnim tajnikom.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 24. septembra.

Gremij ljubljanskih trgovcev ima jutri svoj občni zbor, na katerega dnevnem redu stoji važna točka: prememba društvenih pravil. Kakor čujemo, dobe s tem tudi trgovski uslužbenci svoje zastopstvo. Samostojne trgovce slovenske narodnosti pa opozarjamo na to, da dobe po novih statutih, kateri veljajo za vse jedneke zadruga, gotovo večino v gremiju, kajti po ravno teh pravilih mora biti vsaka trgovska tvrdka kot taka, kakor hitro plačuje zadostno davka, član gremija. Opozarjamo slovenske trgovce, naj ne pripuste, da bi Nemci zopet zakulisami spletkarili, in naj zlasti ne pripuste razdelitve gremija, ki bi bila očitno protipostavna. Opozarjamo slovenske trgovce tudi na gremijalno šolo, opozarjamo jih na to, kako krvavo potrebujemo slovenskih knjigovodij in dopisovalcev in jih prosimo, naj eden izmed njih vpraša potom interpelacije: »Ali misli vodstvo, da zadošča uvedba gremijalne šole faktičnim razmeram — in če ne, kedaj misli odpreti popolnoma enakopravne slovenske paralelke na gremijalni šoli?« Nemci so občni zbor nalašč tako pozno naznanili, da bi samostojne predloge onemogočili. Zato interpelirajmo! Jutri vsi na občni zbor gremija ljubljanskih trgovcev! Zahtevajmo tudi enakopravnost slovenskega jezika z nemškim v društvenem poslovanju. Ali ni škandal, da gospoda pri gremiju še danes ne zna — slovenski?!

Častnim občanom je imenovala občina St. Janž na Dravskem polju v seji dne 20. t. m. gosp. Antona Hren-a, nadučitelja tamkaj, ob priliki 40letnice njegovega učiteljavanja in zaradi mnogih zaslug, katere si je pridobil za ta kraj.

Deželni dvorec je za siromašno našo deželo, ki ga je zidala, zidan jako razkošno, pri tem pa — to pravi vsak, kdor ga vidi — jako neukusno. Čemu tista visoka in strma streha, ki tišči hišo in je videti kakor kučma — povhovka, potisnjena človeku čez ušesa?! Čemu toliko kamenitega in stolpičastega nakitja, ki nič lepo ni in bo provzročalo vedno dosti poprav?! Okna po nekoč premajhna, stolp potisnjen tja nazaj, kjer ga nikdo ne vidi. Dvorana ravno za silo; če bo kaj več poslanecev, ne bodo

imeli kam sedeti. Zakaj galerija take mala, ko je bilo vendar prestora dovolj? V ložah najlepši prostor za pogled po dvorani — zarisan in prirejen za obešala klobukov! Ali je to neumno?! — Nismo zoper pameten okras a mora biti res kaj lepega in primernege. Poglejte fasado justične palače! Kako mirno in zadovoljno je oko, ko se vanjo upre. Lepó, a nič preobloženega. Tu pa taka preobilica in ne naredi nikakega vtiska. Kadar se bo drugi z javnim denarjem kaj zidalo, naj se bolj pazi, da se pametno in primerno obrne! — In končno: čemunemški napisi v hiši dežele, ki je 96% slovenska? O, ti preklicana enakopravnost, ob kateri bo nas ubogih Slovencev konec! Kje so pa slovenski napisi po deželnih hišah v Gradcu in Celovcu, dežel, ki so eno tretjino slovenske?

K novemu četrletju. Kmalu se začne novo četrletje in prihodnji meseci obetajo živahno politično življenje. Bliža se politično zanimiva in burna doba. Cesarjevo vojno povelje ima historičen pomen za našo širjo domovino in v prihodnjih mesecih se bo odločilo, ali je mogoče urediti parlamentarne razmere v obeh državnih polovicah. Pa tudi izven naše države se pripravljajo veliki dogodki. Na Balkanu se bliska in vsak trenutek utegne priti vest o veliki vojski, katere se bo udeležila tudi Avstrija. Naš list bo prinašal nagla in točna poročila o znamenitih dogodkih na političnem odru. Upamo torej, da nam ostanejo stari prijatelji zvesti in da si pridobimo še novih. Somišljeniki razširjajte krščanske časopise! Kdor se ne more sam naroditi na »Slovenca«, naj dobi znanca, s katerimi naj se skupno narodi na »Slovenca«. Zahtevajte »Slovenca« v vseh gostilnah in kavarnah!

Sistem Gleispach. C. kr. avskultant v Mariboru g. Gvido Mihalič je predstavljen v Ljubljano; c. kr. avskultant Jožef Oswaltitsch pa iz Maribora v Celje.

Okrajno glavarstvo v Brežicah bo še nadalje vodil dosednji okrajni glavar Julij pl. Vistarini.

— Z Vač. Dne 16. septembra je na pogorišču starega šolskega poslopja zbrana komisija sklenila, da se to poslopje popravi in poveča. V ta namen se bo odkupil prostor, kjer je stala gospoda Kolbetova hiša, za 1600 kron. S tem je tudi rešeno že dolgo reševano vprašanje glede zidave nove šole. Dokler ne bo zidanje in popraviljanje šolskega poslopja dovršeno, bodo ušolali otroke, kolikor se bo dalo, v sosedne fare. — Tu in tam se čuje — celo neka uradna oseba je to trdila — da se državna in deželna podpora ne bo podelila tistim, ki niso bili zavarovani, češ, »da je to prevelika zanikrnost«. Drznili pa bi se slavnim c. kr. oblastim ravno one nearečne pogorele prav posebno priporočiti, ki niso bili zavarovani. Pač težko je trditi, da se ne bi bili zavarovali iz zanikrnosti. — Ker sem že pri zavarovanju, moram omeniti, da je prva izmed zavarovalnic na Vačah cenila škodo »Vzajemna« in tudi točno izplačala. Taka dejstva so zanjo pač najboljša reklama. Kar se tiče novih stvari, naj omenim samo poštni pečat, ki smo ga dobili, odkar je stari zgorel. Toda tudi še na tem so v slovenskem napisu štiri črke, v nemškem pa samo — pet najst. Veseli nas, da so številke na »sredni samoslovenske«.

— Pritožbe o raznih tujih zavarovalnicah se vedno množe. Proti točnosti domače »Vzajemne zavarovalnice« pa celo nasprotniki ne morejo pisariti, ker je »Vzajemna zavarovalnica« vedno prva na mestu škode. Podpirajmo in agitirajmo za domačo zavarovalnico!

— Umrl je danes v Sodražici Ivan Fajdiga večletni župan, c. kr. poštar in trgovec v 78 letu svoje dobe. S pridnostjo in štedljivostjo si je zbral lepo premoženje. Znan je bil ne le doma, ampak je kot trgovec imel močne zveze z Italijo, Afriko in Azijo. Bil je rad vesel in vedno gostoljuben. Kot vojak vdeležil se je bitke v Benečiji in Lombardiji pod Radeckim. Tudi kot rimski vojak je bil odlikovan l. 1848. Svetila mu večna luč!

— Umrl je v Mariboru učitelj gosp. Hugo Janschek.

— Šolska vest. Provizorični učitelj v Sorici g. Ivan Štrekelj je imenovan za provizoričnega učitelja na Vrhniko.

— Za učiteljice. Ogrsko naučno ministrstvo je pred kratkim izdalo naredbo, vsled katere se prepoveduje ljudeškošolskim učiteljicam nositi luksuriorno toiletto, učiti

teljice morajo hoditi v šolo navadno opravljene, ne smejo nositi »vledkov« itd., sploh njih obleka ne sme vzbujati v otroških srcih smisla do razkošnosti. Odredba tudi prepoveduje rahljenje parfuma, porabo ročnih zrcal prihod otrok itd.

— **Mož ubil ženo.** V Grgarju na Goriškem je ubil 29-letni Vincenc Vondina s sekuro lastno ženo radi domačega prepira. Predstavil se je sam oblasti.

— **Pri preganjanju tatu ponesrečen.** Neki posestnik v St. Juriju v celjski okolici je mislil, da so udrli v njegovo hišo tatovi. Prišel je streljati iz stare puške, ki se je razletela in mu razdrobila spodnjo čeljust.

— **Iz Hrvaške.** Vest, da je grofu Khuenu zopet poverjeno mesto ogrskega ministrskega predsednika, je napravila tukaj precej vznemirjenja. Ni izključeno, da to utrdi nekdanji Khuenov sistem v deželi. Vlado krogi pa to vest pozdravljajo, ker upajo, da bo Khuen že dobil izredna izvenparlamentarna pota, da pomaga hrvaški vladi iz denarne zapreke. — Včeraj so bili zopet vsi hrvaški opozicijski listi konfiscirani. — Zalosten dogodek se je prigodil v Otočacu. Hrvatje so napadli neki arbski ženinovanski spreved in mu istrgali ter uničili arbsko zastavo. To utegne na veselje vlade zopet poostriiti razpor med Hrvati in Srbi. — Vlada je odbila prošnjo hrvaških umetnikov, naj dovoli tudi ona njihova dela, ki so last vlade, razstaviti v Pragi in v Lvovu, ker smatra take razstave za »panslavistiške«. — Svojega očeta ustrelil je v vasi Rozgi v okraju Klanjec kmet Fran Smaguc. — S sekuro je pobil na tla v Reki prodajalca jabolk Nikolaja Srdoca njegov sin. — Sokolsko društvo ustanove na Sušaku. — Odvetnik David Starčević je pri hanskem stolu v Zagrebu položil svojo službeno prisego. — Poslanec Evgen Kumičić je radi bolehnosti odpotoval v hrvaško Primorje. — Kancelist zagrebske okr. oblasti Vučković, ki je zapovedoval na kraljevi rojstni dan v Zagrebišu in bil od kmetov nevarno pretepen, je vložil na vlado prošnjo, naj mu da odškodnino za prestane udarce. — Hrvatska stranka prava bo imela v kratkem svoj sestanek, na katerem se bodo volivci dogovorili o načinu nadaljne organizacije. — Radi nemirov v Sisku je toženih 35 oseb. — Srbska radikalna stranka v Srbiji ima strankarski shod dne 1. oktobra v Okučanih. — Neki tihotapec je v Dobroti v Dalmaciji nevarno obšel finančnega stražnika Tolina, ki se je sprehajal s svojo nevestv. Tihotapec je dejanje izvršil iz maščevanja, a ni zadel pravega stražnika, ker se je zmotil v osebi. — Ban Pejačević biva že več dni v Budimpešti, kjer je nevarno obšla njegova soproga.

— **Davčni uradniki pri finančnem ministru.** Ob priliki, ko je zborovala zveza avstrijskih davčnih uradnikov, je sprejel 20. t. m. finančni minister deputacijo te zveze in ji glede njenih zahtev izjavil, da bo treba tretjinski sistem vpeljati še-le potem, ko bo izboljšal položaj najpotrebnejšim, namreč praktikantom; da se dajo mesta osmega plačilnega razreda pomožiti v posameznih slučajih s tem, da se davčni urad, ki doseže primeren delokrog, spremeni na predlog deželnih oblastij v glavni davčni urad. Pogoj absolviranja srednje šole, ki bi še-le dovoljeval vstop v davčno službo, se mora preštudirati. Glede avancementsa praktikantov je rekel, da se je že ustanovilo več uradniških mest in se bo to še nadaljevalo. Za zvišanje adjutov je že predložil zakonski načrt in je njegova rešitev odvisna le od delovanja državnega zbora; po predlogi bo znašal adjutum do 1200 kron. Glede dopusta je deželnim oblastim naloženo, naj ne delajo zaprek. Vprašanje o kavčiji je rešeno in se bo v kratkem objavilo.

— **Redar Ljubša najden.** Kakor smo včeraj med brzojavnimi vestmi poročali, našli so včeraj dopoldne redarja Ljubša, kateri se je ponesrečil dne 15. t. m. pri porušenju mostiča v Mariboru. Zdaj ko se je voda posedla, odstrañevali so ostanke mostiča, ki so se zapletli med pilote lesenega mostu. Pri tem so našli truplo Ljubše, katero je pritisnila ograja mostiča k pilotu tako, da mu je zmečkalo glavo in baje tudi život. S dolnom so ga odpeljali do obrežja, kjer so ga položili takoj v krsto ter ga odpeljali v mrtvašnico na pokopališču v Pobrežah. Sveda so vse učenci neresnišne, da bi bil Ljubša plaval z ušencem Zeliško do železniškega mostu. Zeliška je že okreval od prestanega straha in napora ter je stopil zopet v delo.

— **V samostanu na Cresu** uvedli so redovniki pri vseh obredih glagolico. Raba glagolice pa je še tržaškega žida »Piccolo« tako razburila, da javka proti njej. Pač značilno!

— **Nov tempelj.** V torko so imeli židje novo leto. V praznovanje tega dneva otvorili so židje na Reki nov tempelj v najlepšem kraju mesta. Tudi tržaški židje se pripravljajo, da si sezidajo tempelj dostojen njih uplivi v tržaškem javnem življenju.

— **Iz Smlednika.** Tukajšnja Marijina družba mladeničev vprizorila bo prihodnjo nedeljo, dne 27. sept. dr. Krekovo burko »Pravica se je izkazala«. Pred predstavo igral bo timburaški zbor, po predstavi bo pa sredolov, za katerega zbirajo prav pridno dobitke dekleta iz Marijine družbe. Čisti dohodek porabil se bo za nabavo knjig nove farne knjižnice.

— **Vinska letina v Istri.** Letošnjega pridelka bo ena tretjina od lani. Sladkorja ima mošt 22%, belo grozdje 16–18%, teran 17% in drugo grozdje 14–15%. Cena moškata je bila danes 20–22 kvintal, belo grozdje 16–18 kron kvin., teran 17, drugo grozdje 12 K kvintal.

— **Toplota v Evropi.** 23. t. mes. ob 7. uri zjutraj: Praga 66, Krakov 54, Leopold 78, Bregenc 92, Išt 95, Dunaj 68, Gradec 59, Budimpešta 86, Ungvar 60, Zagreb 109, Sbinj 32, Riva 40, Gorica 140, Trst 152, Pulj 160, Opatja 116, Lis 166, Dubrovnik 161, Turin 129, Florenca 124, Rim 172, Neapelj 182, Brindisi 198, Cagliari 225, Monakovo 66.

— **Grška eskadra** odpeluje v ponedeljek popoldne ob. uri iz Pulja proti Benetkam. Pred odhodom bil je na admiralovi ladji obed, katerega so se udeležili podadmiral Minuttillo, vsi častniki naše mornarice, ki so se nahajali v Pulju in župan Rizzi.

— **Nove cigarete.** S prvim oktobrom pridejo v promet cigarete, v katerih bo malo nikotina in sicer se bodo prodajale cigarete »Roma« po 8 v., specialiteta »Delicias« pa po 60 v. škaticca s 5 cigaretami.

— **V Postojni** je prišla trgovina z mešanim blagom Pavla Jakšiča.

— **Poštna vest.** Prvega oktobra začne nova c. kr. poštna nabiralnica na Žusmu (Stäusenheim) Stajer, poslovati, ki bode vsaki dan razun nedelj s c. kr. pošto v Loki pri Žusmu v zvezi.

— **Na mariborski gimnaziji** je v prvem b) razredu letos 63 uencev. Ceravno bi se moral po predpisih deliti razred, vendar se to še do danes ni zgodilo.

— **Imeniten kolesar** mora biti goriški župan dr. Venuti, ki zna tako lepo voziti, kakor je dokazal včeraj zjutraj, ko je priletel pod konje neke kočije.

— **Na Reki** so tatovi prišli v prodajalnico zlatarine M. Bebičoviča po dimniku in mu odnesli zlata v vrednosti 12.000 kron.

— **Izkopavanje starin.** Naš znani starinoslovec J. Pečnik je prišel pred kratkim v Dragatuš pri Črnomlju iskati predzgodovinskih grobov, katere je tudi našel na njivah, na lepi ravnini blizu vasi Gornjega Narajca. Izkopal je že mnogo grobov iz halstetske dobe. Našel je več lončene posode, potem več bronaste in železne starine, kakor zapetnice, igle in drugo. Vse to izkopavanje pa je važno za odkrivanje zgodovine. Le čudno je, da so se grobovi našli na takem prostoru, kjer bi mislil človek, da niso nikdar prebivali ljudje.

Ljubljanske novice.

Narodnost naše »Intelligence«. Čas bi že bil, da bi naša »Intelligence« vsaj toliko narodna, da bi na igriščih v dirkališču govorila slovensko. Sree mora boleti le nekoliko se zavadajočega Slovence, če opazuje pri igri »narodne« dame in gospode, ki dosledno kramljuje blaženo nemščino! Kako bo tujec spoštoval naš jezik, če ga sami niti toliko ne spoštujemo, da bi ga govorili! Bode li naša »Intelligence« to uvidela?

Shod železniških uradnikov. Tukajšnja krajna skupina društva avstrijskih železniških uradnikov ima 27. t. m. ob 4. uri popoldne shod v dvorani starega strelišča. Vapored: 1. Poročilo personalne komisije. 2. Poročilo penzijskega odbora. 3. Ureditve plač. 4. Naša stanarina. 5. Služba in počitek uradnikov. 6. Druge zadeve osebja. 7. Vprašanja. K temu zborovanju imajo dostop vsi uradniki južne železnice. — Obžalujemo, da je podružnica izdala samonemška vabila, da si je večina članov krajevne skupine slovenska. Enakopravnost našega jezika moramo zahtevati povsod in dosega enakopravnosti bo najlepši dokaz, da ni v društvu strankarstva.

Nazaj v domovino. Danes zjutraj pripeljal se je iz Amerike v Ljubljano 20 oseb. Odtod so se odpeljali v svoje domače kraje.

Slika velikega altarja v šentpeterski cerkvi je dogotovljena. Od potresa sem je bila ta cerkev in veliki altar brez slike farnege patrona! Zdaj je zadnje delo v tej cerkvi dovršeno. Ta slika je lepo mojstersko delo: Na njej stoji Jezus, ki izroča pred seboj kledečemu sv. Petru ključ nebeškega kraljestva. Vrh v kotu je poleg teh dveh naslikana podoba sv. Duha, spodaj pa kleči angel kot nekaka priča tega slovesnega dejanja. ... Nad sliko gori pa se v polukrogu blesti nadpis: »Tibi dabo claves regni coelorum«. Prijetna harmonija se kaže pri tem velikem altarju tudi v ostalem figuralnem okrasu in tudi stenske slike so se ti priljubile, ko gledaš zdaj ves presbiterij kar

moč umetno dovršen. Le žal, da je nekoliko prenizek, če ga blizu opazuješ.

V deželno bolnico je bila včeraj pripeljana 21 let stara delavka Neža Eika, stanujoča v Rudniku št. 41. Doma je padla po stopnicah in si zlomila desno roko. Istega dne so pripeljali v bolnico Ivano Jenko, deklo pri Janezu Peterci v Dravljah. Ko je nosila vodo od vodnjaka v kubinjo, je spodrsnila in padla in si zlomila desno nogo v stegnu.

Poddesetnik izginil. Poddesetnik 47. pešpolka Franc Vidrih obiskal je 18. t. m. svoje starše v Begunjah pri Cerknici. Z doma je šel v Ljubljano, pa se ni več vrnil k svojemu polku in nihče ne ve, kje da se sedaj nahaja. Nekemu svojemu znanecu je pisal, da je imel ameriški dvoboj in da si mora končati življenje. Mogoče pa je, da jo je popihal v Ameriko.

Vajenca poškodovani. Ključarski pomočnik Franc Zorjav pri Žabkarju na Dunajski cesti je predvčerajšnjim v delavnici pretepaval vajenca Jakoba Železnikarja, ker mu ta ni hotel pomagati pri delu in ga je sunil, da je priletel z glavo v stroj in se na delu ranil.

Nevaren pes. Na južnem kolodvoru je danes zjutraj pes trgovca Goetzina s Starega trga popadel lampista Jakoba Hočevarja za roko.

Hišo »pri Šikcu« v Vegovih ulicah so prišli demolariti.

Izgubljeno in najdeno. Šolska učenka Matilda Mencinger je izgubila srebrno žensko uro in srebrno verižico z obeski. — Dijak Anton Mayer je izgubil nikelnasto uro in srebrno verižico. — Blagajničarka Ivana Horak je našla v Petričičevi prodajalnici denarnico z vsebino 4 K 74 v. — Na Mestnem trgu je našla delavka Ivana Grdin srebrno žensko uro in srebrno verižico. — Realec Rudolf Matko je našel v Lattermanovem drevoredu žepno uro s srebrno verižico.

Makedonci. Na Gorenjsko se je odpeljalo danes zjutraj 50 Makedoncev. Ši so iskati dela k zgradbi železnice.

Opazovavcu naših javnih ur. Nekaterim javnim uram v našem mestu se je očitalo, da so zanemarjene. Med temi se je uri v Križankah za zlo vzelo, da že mesec dni ne gre in ne bije, temveč le vedno jednako kaže. Poslušajte, cenjeni gosp. opazovavec, opravičilo te ure, ki bo, akoravno ni »animal loquens«, vendar povedala, zakaj je »z a n e m a r j e n a«. »Mene ni bilo«, pravi, »že mesec dni v zvoniku, temveč bila sem pri urarju, ki me je po hudi operaciji čisto prenovil. Kazavci so ostali na stolpu, a bili so pri miru, ker mene ni bilo doma, da bi jih premikala. Ko pridem čez mesec dni nazaj v zvonik, z velikim veseljem spoznam, da nimam le moči premikati kazavcev in naznanjati ur, ampak da se lahko odzivljam celo vsake četrt ure. Torej je res le, da nisem mesec dni bila, odločno pa ugovarjam, da bi bila mesec dni zanemarjena bila. — Zdravo! Križanska ura«.

Dve nesreči v tovarni. Lovrenc Lenčar, delavec in hišni posestnik v Ravnikarjevih ulicah št. 6, je včeraj dopoldne v Pollakovi tovarni ponesrečil. Pri mlinu za mlenje čresla ga je zgrabilo jermenje za levo roko in mu je poškodovalo do komolea. V isti tovarni je ponesrečil včeraj strojar Anton Pavlič. Zgrabil ga je stroj za strganje kož in mu na desni roki štiri prste zrezal.

Prisiljenec na begu. Predvčerajšnjim pobegnil je od dela pri Počivavnikovi hiši na Miklošičevi cesti 28 let stari, v Novomestu pristojni prisiljenec Julij Tomić.

Ponesrečeni delavec. Delavcu Francu Albrehtu je včeraj pri nakladanju kamena na Trnovskem pristanu pritisnil kamen desno roko in mu zmečkal prste.

Za mestne uboge je darovala gospa Marija Čik 50 K.

Razpisano je mesto pisarniškega pomožnega uradnika pri tukajšnjem deželnem sodišču.

Izgubljene tiskovine. V vozu električne železnice je neznani gospod pozabil neke tiskovine. Kdor jih je izgubil, dobi jih v pisarni električne železnice.

Izpred sodišča.

Zopet smrtna obsodba pred celovškimi porotniki. Iz Celovca poročajo: Porotniki so 21 let starega hlapca Janeza Buchbauerja, ki je umoril 71 let starega posestnika Gašperja Silbitzerja in mu uropal 5 gld, nato pa truplo vrgel v nek prepad, obsodili v smrt na vešala h.

Razne stvari.

Najnovejše od raznih strani.

Konzul umoril konzula. V Nici je umoril iz ljubosumnosti italijanski konzul z Marsilje Luce italijanskega konzula v Monaco Stella. — Minister v konkurzu. Bolgarski finančni minister Pajakov je napovedal konkurz. Njegovi dolžniki dobe samo 30 odstotkov svojih tirjav. — Krava umorila je posestnikovo ženo Strass-

berger v Schwöbingu na Sp. Stajarskem. Nataknila je ženo na roge in jo razmešarila. — V Radgoni je bil shod stajarskih gostilničarjev. Na shodu so bili odlikovani tudi mnogi uslužbenci in uslužbenke gostilničarjev. — Iz Bijske okraj Tomak poročajo: Med Kjahto in Ugro so vsi gozdovi v plamenu. — Umor: Lvov. Zidarski mojster Tekera je zabodel z nožem sostanovca Pihula in ranil dve ženski. — Plzen. Radi roparskega umora na smrt obsojeni Al. Stanek se je obesil v ječi. — Napad na pismonošo: Budimpešta. Neznani zločinec je smrtno nevarno ranil pismonošo Stefana Bodorja ter mu uropal svoto z 890 kronami. — Nesreča na morju. Nemški parnik »Seydlitz« (Bremen) je trčil z nekim japonskim parnikom, kateri je zelo poškodovan. — Potres so imeli predvčerajšnjim na kanarskih otokih. Več hiš je razrušenih. — Pred očmi svoje žene je padel v prepad v tirolskih gorah učitelj Franc Achleitner. Mrtvega so prenesli v dolino. — Nesreče v gorak. Raz Sea Fell so padli štirje londonski turisti in se ubili. — Velikanski ljudje bodo še hodili po svetu, pravi dr. Hatai, profesor na univerzi v Cikagi. Ta profesor pravi, da je substanca takozvani lecitihin tako redina, da lahko napravi iz navadnega človeka velikana in da živali silno poveča. Imel je poskušnje z mišmi, ki so se povečale za 60 odstotkov. Ako le ni ta vest popolnoma ameri-

Čudne ženitve. Znan pariški bogataš se je zopet oženil s svojo ženo, od katere se je ločil pred 30. leti. Po ločitvi se je oženil z drugo, ko pa je ta umrla, se mu je zdelo življenje kot vdovcu nezno. Poiskal je torej svojo prejšnjo ženo, ker si drugače ni znal pomagati, ter se zopet poročil z njo. Mož se je tedaj trikrat poročil, imel pa je le dve ženi.

Poslanec kot tihotapec. Iz Lisabone se poroča o neki zadevi siamskega poslanika v Parizu, M. Delocka. Delock se je namreč pripeljal v Lisabono z ekspresnim vlakom iz Pariza. Policija pa je bila obveščena, da ima poslanik pri sebi veliko tobaka, katerega hoče utihotapiti. In res so pri njegovem dohodu pregledali njegovo prtljago in so v nji v resni dobili tobak. Delock je bil aretiran ter kaznovan z denarno globo.

Statistika alkohola. V kateri deželi se popije največ alkohola? Na to vprašanje odgovarja neki statistik v »Journal des Débats« v toliko, da Francija v tem oziru nosi zastavo. Povprečno namreč popije vsak Francoz na leto 18 litrov alkohola. Franciji sledi potem Švica s 13½, litra za enega človeka, Belgija z 10 litri; Italija in Dansko za Belgijo prav nič ne zaostajata; nato pride Nemčija z 9,25, Anglija z 8,91, Avstrija z 8,57, Holandija s 6,09, Amerika (Zedinjene države) s 5,19 Švedsko s 5 in Norveško z malo več kot 2 litroma alkohola. Najmanj alkohola se popije na Finskem in v Kanadi.

Kako se ozdravi pijanost. Na Norveškem pijance kaznujejo. Kakor hitro torej pijanca zapro, dobi zjutraj in zvečer mal hleb kruha in vina. Kruh se namaka popreje eno uro v lesenem loncu v vinu. Prvi dan poje pijanec z veseljem svojo porcijo, drugi dan mu že ne gre več s tako slastjo, in za osem ali deset dni se mu ta hrana tako pristudi, da je več ne mara. Po končanem takem zdravljenju je pijanec popolnoma zdrav in več mu ne pride na um, da bi še pil.

Naredno gospodarstvo.

Občinska naklada na žganje.

(Konec.)

Ravno letos nudi se prilika v tej zadevi kreniti drugo pot. Deželna naklada na porabo žganja je prenehala. Prosto je torej občinam is iskati prihodkov pod tem naslovom. Že lansko leto je c. kr. deželna vlada dogovorno z deželnim odborom dovolila nekaterim občinam pobirati občinsko doklado na porabo žganih opojnih tekočin in zadevne občine so z dohodkom, ki proračunjen prinos daleč presega, povse zadovoljne. Naklada jim nese po obseznosti občin od 200 do 1000 K mesečnih prihodkov.

Ako se upošteva, da se na Kranjskem povprečno na leto povzije do 16.000 hektolitrov absolutnega alkohola in če občine pobirajo po 20 h od hektolitrske stopinje, bi to bil prihodek na leto 320.000 K, kar pomenja prav lepo razbremenjenje direktnega davka.

Pri tem je pa upoštevati tudi etični moment. Obdavčenje žganih tekočin kolikor toliko emeji žganje. Poglejte vendar po občinah, kaj zla je že žganje. Proizvodi, koliko hudodelstev ima izvor v žganje. Poglejte ljudstvo zlasti v naši prekrasni Gorenjski, kam ga je žganje priviedlo. Kje so prekrasne moške postave dičnih naših starih Gorenjcev. Marsikje vzel jih je alkoholizem.

Tudi občinska naklada na pivo donasla bi precej prihodkov. Računa se, da se na Kranjskem povprečno povzije do 90.000 he-

litrov pive. Ako po sedaj dovoljeni visoki obdinski naklade se pobira le po 1 K od hektolitra pive, donasalo bi to obdinam na leto 90.000 K. Skupaj z naklado na zganje torej okroglo ved ko 400.000 K. Toliko znižanje bremen na direktnih davkih se gotovo tudi pri posameznem posestniku dobro občuti.

Če se končno pomisli, da posameznika, ki bi bil s tem davkom zadet, ta občinska doklada skoraj nič ne zadene — pri žganju pride na liter pitnega žganja davek k veđjemu 6 vin. in pri pivu na liter 1 vin., potem pa ni pomisleke, da bi se ne našlo precej obdin, naj v odboru že sede sami gostilničarji, ki bi s tem kmetije sedanjih težkih davčnih bremen ne rešile.

Pozivljamo torej županstva naj pri posvetovanjih o občinskem proračunu posebno pozornost obračajo tudi na pobiranje občinskih doklad, na porabo žganja in piva, naj znižajo obd. doklade na direktno davke, kajti kmetije ne prenašajo več tolikih bremen, nujno potrebno je, da se razbremene a v sedanjih razmerah, to le občine morejo storiti. Preverjeni smo, da se bo našlo med občinskimi očetmi dosti zavednih mož, ki bodo ne glede na malenkostne pomisleke in neprilike, ki so s pobiranjem takega davka žalibog združeni imeli pred očmi le občno korist

Telefonska in brzoljavna poročila.

Dunaj, 24. sept. (C. B.) Državni zbor je nadaljeval razpravo o včerajšnjih treh nujnih predlogih. Ko je Plachek kot predlagatelj imel končno besedo, je bila seja na predlog Palffyjev prekinjena za pet ur, da se nadaljujejo pogajanja glede nujnih predlogov in glasovanja.

Budimpešta, 24. septembra. Vspehi opozicije so tudi po deželi vedno večji. V Khuenovemu volivnemu okraju so se vsi volivci razun devetih izjavili za Koshutove zahteve.

Rim, 24. septembra. Član laške vlade potrjuje, da se Italija, Avstrija, Rusija, Francija in Zjedinjene države pripravljajo na intervencijo v orijentu in da so naročile svojim eskadram, naj bodo za vsak slučaj pripravljene. Ako intervencije še ni bilo, zgodilo se je to radi tega, ker so vlasti hotele pridobiti tudi Nemčijo, da bo evropski koncert popoln. Pred intervencijo pošljejo vlasti ultimatum Turčiji in Bolgariji, ultimatum pa podpre večja skupna eskadra s približno 40 ladijami, ki bi izkrcale več tisoč vojakov. Lah bi radi okupirali Tripolis in Cyrenjo. Italija bi sicer privoščila, da od sedanjega položaja Bolgari in Srbi kaj pridobe, nikdar pa bi ne pustila, da bi se skušala okoristiti kaka velevlad.

Brno, 24. sept. V moravskem deželnem zboru ne bo skupnega kluba vseh čeških deželnih poslancev, pač pa skupna parlamentarna komisija čeških poslancev.

Berolin, 24. sept. V Neuwindu ob Renu se je ponesrečila rumunska kraljica. Voz, v katerem se je vozila, se je prevrnil. Kraljica se je nevarno poškodovala na nogi.

Carigrad, 24. sept. Vest, da se izdeluje obširnejši načrt reform za Makedonijo, listi dementirajo.

Belgrad, 24. septembra. Ako se stranke glede novega ministrstva ne bodo zedinile, bo kralj Peter poklical na krmilo koalicijsko ministrstvo, kateremu bo naročil, naj razpusti ravnokar izvoljeno zbornico in razpiše nove volitve.

Darovi.
Poslani našemu uredništvu:
Vesela družba v M. Mayerjevi gostilni v Kranju je nabrala za družbo Ciril-Metodovo 12 K 20 v.
Bog plačaj!

Umrli so:
18. septembra. Helena Barl, delavčeva žena, 40 let, Hranilnična cesta 6, Morbus Brighthii chron. — Leopold Stibil, klepar, 50 let, Rožne ulice 8, jetika.

19. septembra Ana Zeleznikar, delavčeva hči, 3½ mes., Emonska cesta 4, Catarrh. gastro intestin.
21. septembra. Josip Pust, tesar, 57 let, Hradcekega vas 12, rak v požiralniku.

V hiralnici:
21. septembra. Tereziya Jutersek, delavka, 69 let, ostarelost. Paralysis cordis. — Jožefa Aigner, usmiljenka, 40 let, kap
22. septembra. Fran Ahčan, delavec, 42 let, Arthritia

V bolnišnici:
20. septembra. Anton Matjažič, pastir, 14 let, škrlatica — Marija Martinčič, delavčeva žena, 39 let, jetika.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306.2 m, srednji sračni tlak 736.0 mm

Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi.	Nebo	Padavina v 24 urah
23. 9. sveč.	745.8	11.1	sl. zah.	jasno	
24. 7. jut.	746.3	5.0	brezvotr.	megla	0.0
24. 2. popol.	745.5	17.3	sr. jvzh.	jasno	

Srednja včerajšnja temperatura 11.8°, normale 13.8°

Dunajska borza

dné 23. septembra

Skupni državni dolg v notah	99 45
Skupni državni dolg v srebru	99 35
Avstrijska zlata renta 4%	119 05
Avstrijska kronska renta 4%	99 80
Avstrijska inv. renta 3½%	91 40
Ogrska zlata renta 4%	117 05
Ogrska kronska renta 4%	96 20
Ogrska inv. renta 3½%	87 50
Avstro-ogrske bančne delnice	15 81
Kreditne delnice	632 50
London vista	239 22½
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. v	117 87½
20 mark	23 47
20 frankov	19 62
Italijanski bankovci	95 10
C. kr. cekini	11 34

Lak za sobina tla, dá lesk in bojo v jednej prevlaki ter se kaj hitro suši. Za samo uporabo zalogi pri tvrdki **BRATA EBERL v Ljubljani,** Františkanske ulice. 524 11 11—2
Vnanja naročila proti povzet ju.

70% ljudi boleha na pomanjkanju slasti, na slabem prebavljanju in nerednem odvajanju snovi. Vsi čutijo, kako jim to spodkopava splošno telesno blagostanje, a malo se jih zaveda, kako hude posledice utegne imeti to bolešno stanje. In kako lahko je pomagati! Vzemite vsakdanjemu vinu „rogaškega templovega vrelca“ ali če je zlo že zelo zastarano (jedno uro pred zajutrekom) „rogaškega Styria-vrelca“. To najboljšo in najizdatneje učinkuje. 1130

1255 1—1

Globoko potrti naznanjamo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem tužno vest, da je Bogu vsemogočnemu dopadlo našega iskrenoljubljenega očeta, oziroma deda in tasta, gospoda

Ivana Fajdiga,

bivšega župana, o. kr. poštarja, trgovca in posestnika v Sodražici,

danes, dné 24. septembra ob 4. uri zjutraj v starosti 77 let, poklicati v boljše življenje.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v soboto, dné 26. septembra ob 9. uri dopoldne.

Priporočamo ga v pobožno molitev in blag spomin.

Sodražica, 24. septembra 1903.

Žalujoči otroci.

Službo organista in cerkvenika
razpisuje župni urad Zaplana pri Vrhniku. Nastopiti je takoj. 1253 2—1

Služba občinskega tajnika in organista
v Selah nad Borovljami
se ima s 1. vinotokom t. l. popolniti. — Prosilci, kateri so slovenskega in nemškega uradovanja zmožni ter dobri organisti, naj se osebno (s spričevali) predstavijo pred 1. vinotokom pri podpisaneu županstvu. Prednost imajo tisti, kateri zamorejo službo že s 1. vinotokom nastopiti.

Županstvo Sele,
dné 14. septembra 1903.
Florijan Olip, l. r.,
župan.

Nakup in prodaja
vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Kavarovanja za gube pri krebzanjih, pri izkrebzanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako krebzanje. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarična delniška družba
„MERCUR“
I., Wolfzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni nasveti za dosede kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti naloženih glavnio. 134 239

Jos. Petrič v Ljubljani

Tovarniška zaloga papirja in tovarna papirnatih izdelkov.

Trgovina na sv. Petra cesti šte. 2.
Tovarna na sv. Martina cesti št. 20.

Največja zaloga vsakovrstnega papirja, pisalnega in risalnega orodja po najnižjih originalnih tovarniških cenah.

Edina tovarna na Kranjskem,
katera je z vsemi potrebnimi stroji po najnovejšem načinu vrejena in katera le svoje lastne izdelke prodaja.

V mojem podjetju se izdeljuje le najboljše blago in tekmujem z vsako zunanjo konkurenco. Posebno priporočam: trgovske in uradne knjige, šolske zvezke, pisemske kuverte, pisemske kasete, nateze, kartonaže, patentovane in odlikovane poštno kartone, papirne vreče, pisalni papir, ovojne in pergamentne ter druge vsakovrstne papirje, črnila, peresa, svinčnike, peresnike, gumice itd. itd.

V tovarni se nahaja nad 60. delavcev in delavk in se vporablja nad 50. raznovrstnih strojev.

Tovarna je sl. občinstvu vsaki četrtek od 2.—4. ure na pogled ter slavn občinstvo isto vljudno vabim, da si pogleda moje jako zanimivo podjetje.

Vzorci in ceniki zastoj in franko!

1205 6—6

Služba organista

je oddati v Polhovem Gradcu. Rokodelci imajo prednost. Nastopiti je 1. oktobra. Pojasnila daje župni urad v Polh. Gradcu. 1245 3—3

Zahtevajte

brezplačno in franko
moj ilustrirani cenik z več ko 600 podobami
ur, zlatega in srebrnega blaga
in godbenih reči
HANNS KONRAD
tovarna za ure in izvozna trgovina
Most št. 520, Češko.

Janeza Trdine zbranih spisov

je pravkar izšla prva knjiga:

Bahovi huzarji in Iliri.

Prezanimiva epizoda iz južno-slovanske zgodovine.
Knjiga, važna za vsakega zavednega Slovenca.
Cena M 3.—, po pošti M 3.20.
Založil L. Schwentner v Ljubljani. 1651 8

Restavracija „pri črnem orlu.“

Kakor sem uže slavnemu občinstvu naznanil, prekrstil sem prejšnjo Vospernikovo restavracijo v Gosposki ulici št. 3 v

Dve veliki zračni, električno razsvitljeni dvorani, pripravi za koncerte, strelske večere i. t. d. nudite slavnemu občinstvu udobnost moderne restavracije. Istotam je tudi glasovir v zabavo na razpolago.

Točim pripoznano izborna Steinfeldsko pivo iz pivovaren bratov Reinighaus v Gradcu, ter je isto z ozirom na

pivotoč čez ulico

vedno sveže. Dalje točim pristnega Dolenjskega cvička iz Gadove peči, Bizeljca, Ljutomerčane, Istrijska vina ter finega dunajskega pelinkovca.

Tudi postrežem ob vsakem času z gorko ali mrzlo kuhinjo ter postrežem g. abonentom s hrano po najnižji ceni.

Priporočam se toraj slavnemu občinstvu za mnogobrojni obisk ter bilježim velespoštovanjem

1233 4—3

Štefan Miholič.